

Co se děje
ve filharmonii

70

únor – březen

2010

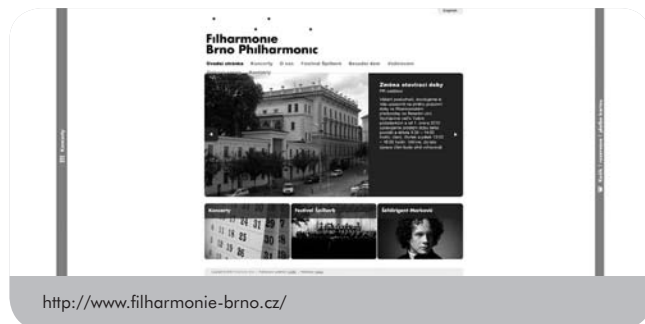
• • • •

**Filharmonie
Brno Philharmonic**

Foto na obálce (zleva):

Filharmonie Brno a šéfdirigent Aleksandar Marković na Novoročním koncertě, dirigent Jakub Hrůša, violoncellistka Marta Sudraba, primátor statutárního města Brna Roman Onderka a ředitel Filharmonie Brno David Mareček, Soňa Červená s Lumírem, maskotem této sezony

Úvodem

Vážení přátelé,

stejně jako školní rok se mezi lednem a únorem láme koncertní sezona; ta ovšem jenom pomyslně, bez jakéhokoli předělu, vysvědčení nebo pololetek – po hudebních Vánocích bývají leden a únor na koncerty právě nejbohatší. Připomíná-li si teď ve filharmonii někdo neúprosné plynutí času, pak jsou to zejména pracovníci, kteří mají na starosti tvářnost příští sezony – její dramaturgii, obsazení, náplň a podobu tiskových a webových materiálů, nemluvě už o choulostivých řešeních ekonomických a jiných. Řada změn, pro něž se filharmonie rozhodla vloni, prochází teprve teď praxí, jež dává možnost zhodnotit jejich účín.

Za zvlášť důležité považujeme nové uspořádání webových stránek. Milí posluchači! Najdete na nich především nejčerstvější aktuality, podrobnou nabídku koncertů a jiných akcí s možností pohodlné rezervace vstupenek, dále informace o minulosti filharmonie a o aktuálním složení orchestru i administrativních týmů a také ovšem možnost nás na adrese info@filharmonie-brno.cz jednoduše informovat o Vašich vlastních názorech, přáních a návrzích. Těšíme se na spolupráci.

Rozhovor s Martou Sudrabou

Marta Sudraba se rozehrává

Lotyšská violoncellistka Marta Sudraba, která s brněnskými filharmoniky odehrála Prokofjevovu *Symfonii-koncert e moll*, do Brna zavítala podruhé. Na svoji premiérovou návštěvu v roce 2002 si ale nemohla vzpomenout. „Já tady skutečně byla,“ divila se vytáhlá blondýnka, která mluví věčně, s odstupem, ale

otevřeně a přátelsky. Sudraba se v Janáčkově městě před osmi lety zastavila se svým kolegou a proslulým houslistou Gidonem Kremerem, aby společně odehráli Brahmsův *Dvojkonzert*. Při druhé návštěvě se představila jako sólistka už sama. A do Brna to přitom nemá paradoxně daleko tak jako před lety. Od podzimu totiž žije i se svým dospívajícím synem ve městě hudebníků – ve Vídni.

Opravdu si nepamatujete, že už jste tu hrála?

Když hodně koncertujete po světě, začnou vám města po čase splývat. Ale při druhé zastávce už jsem si našla také čas na krátkou prohlídku města.

A víte tedy, že jste ve městě Leoše Janáčka?

To samozřejmě vím. Miluju Janáčkovu hudbu a hodně ji také poslouchám. Orchestrální, ale zejména komorní. Jeden z Janáčkových kvartetů je můj oblíbený. I proto mne mrzí, že nemám stálé kvarteto, s nímž bych tuto hudbu provozovala. Janáček totiž vyžaduje permanentně fungující těleso.

Ve vašem profesním životopise ale Janáčka nenajdeme. Nehrála jste ho ani nenahrávala. Máte to v plánu?

Janáček je opravdu výjimečná hudba. Možná i na něj jednou dojde. Zatím ho ale nemám v dohledném plánu.

V Brně jste se nyní uvedla Prokofjevem. Máte i k tomuto autorovi nějaký speciální vztah?

Když jsem byla malá, chodila jsem s mámou, která je také violoncellistka, často do opery. Slyšela jsem mockrát balet *Romeo a Julie* a mnoho podobných Prokofjevových romantických melodií.

Spousta takových míst je v Prokofjevově koncertu, který tvořil brněnský program a je nádherným dialogem mezi sólovým nástrojem a orchestrem. Jde o jednu z nejobtížnějších děl světové literatury.

I Brno má k Prokofjevovi silný vztah. Víte, že vzpomínaný slavný balet *Romeo a Julie* zažil světovou premiéru v roce 1938 v Brně?

No to je fantastické. Nevěděla jsem to. Člověk se prostě celý život učí.

Pocházíte z Rigy, hudbu jste studovala ve Vídni a Londýně. Která z evropských metropolí je podle vás nejmuzikálnější?

Je nemožné jmenovat pouze jednu. Ve Vídni narazíte na opravdu mimořádné speciální publikum. V Londýně tak otevření nejsou. A zcela jedinečné kapitoly tvoří Petrohrad a Moskva.

Od roku 1997 jste členkou komorního orchestru Kremerata Baltica, který založil proslulý houslista a dirigent Gidon Kremer. Prozrad'te něco osobnějšího o tomto výjimečném hudebníkovi.

Máme k sobě hodně blízko jako celý soubor už řadu let. Každý ví, že se jedná o skvělého muzikanta. Jinak taky: workoholik, novátor, diplomat a velmi silná osobnost. Je velmi trpělivý a inteligentní. Vždy dělá spíš více než méně. A je také zajímavé, že ne vždy hraje, o co je žádaný. Program si sestavuje výhradně sám. Může si to se svým jménem samozřejmě dovolit a hrát pouze, co on sám chce.

V Brně jste se roku 2002 uvedla s Kremerem v Brahmsově *Dvojkonzertu*. Stejný program jste uvedli pod taktovkou Giuseppea Sinopoliho v Tel Avivu. Jezdíte s tímto číslem dodnes?

Jeli jsme s ním do Rigy a na mnoho dalších míst. Byli jsme na speciálním celosvětovém turné. Vzniklo z něho cédéčko i záznam na DVD.

Kremer vlastní vzácné housle z roku 1730. Můžete prozradit něco o svém nástroji?

Svůj nynější nástroj jsem objevila v New Yorku přede dvěma lety. Já vlastně do té doby neměla vlastní cello. Pro mě docela příšerná situace. Cena nového nástroje byla dobrá, ale nyní jsem díky tomu také velmi dobrá přítelkyně s bankou, což znamená, že mám úvěr. Ale já je mám ráda, to cello, a ono zase mne, což je ta nejlepší kombinace. Je to nástroj od Josepha Hilla z roku 1708.

Je neslušné ptát se na cenu nástroje?

Nebudeme o ní mluvit.

Když se máte tak rádi, cestuje s vámi violoncello třeba i v letadle, nebo jsou to chvíle krutého odloučení?

Vždy si ho беру s sebou. A ono má statut skutečné osoby. Kupuji mu lístek a sedím vždy vedle něj. A to prosím vůbec nic nejí, ani se mu nezapočítávají míle do kilometrické banky. To opravdu není fér... (smích)

Slyšel jsem, že v Lotyšsku je velké množství hudebních škol. Platí pro tento národ zdejší české tvrzení: Co Čech, to muzikant?

U nás je opravdu velké množství hudebních škol. Dalo by se však spíše říci: Co Lotyš, to zpěvák. Lidé milují hudbu ale zejména zpívání tradičních lidových písní. V Rize funguje obrovský takto zaměřený festival. Tisíce lidí se scházejí a zpívají spolu folklorní písně. Fungují zejména ženské pěvecké sbory. Je to opravdu velká tradice.

Hrajete raději s orchestrem nebo záříte sólisticky?

Vždycky je dobré mít mezi tím fungující balanc. Miluju hraní s orchestrem, ale někdy mi moje ego řekne něco jiného a já si užívám sólových vystoupení. Jako sólista můžete být více svobodní. Není to jen o ješitnosti. S orchestrem máte jasně přidělenou roli, kterou musíte akceptovat.

Můžete prozradit, co znamená vaše exoticky znějící příjmení?

Budete zklamaný. Je docela obyčejné. Jmenuji se Marta Štříbrná.

Bud'te zase trochu osobní. Má hudebnice tak vytížená čas na nějaký soukromý život?

Můj soukromý život je velmi dobrý. Přestěhovala jsem se na podzim do Vídně. Mám šestnáctiletého syna. Narodil se ve stejný den jako Mozart. Bylo mi dvacet, když jsem vstoupila do souboru Kremerata Baltica. Hodně jsem musela cestovat. Na soukromí nebyl moc čas. Nyní už se souborem nevystupuji tak často a mám víc času pro sebe a rodinu.

Vaše maminka měla stejnou profesi jako vy. Počítám, že syn bude hrát na cello též...

Už samozřejmě hrál. Celých osm let. A byl zřejmě nejšťastnější tvor, když toho mohl nechat. Nechtěla jsem na něj nijak tlačit. Hudbu miluje, ale violoncello si prostě nezamiloval. Nyní navštěvuje

Marta Sudraba

языkové gymnázium, kde se přidal k hudební skupině a hraje na basovou kytaru. A je z toho nadšený. Chce být v budoucnosti zvukovým inženýrem. Doufám, že si najde vlastní cestu životem.

Na koho ze známých muzikantů, s nimiž jste vystupovala, vzpomínáte nejraději?

Bude to zřejmě pianista Oleg Maisenberg. Žije nyní také ve Vídni. Ráda vzpomínám na spolupráci s pianistou Vadimem Sacharovem. Nahrávala jsem s ním desku María de Buenos Aires, což je tangová opera od Astora Piazzolly. Byl to skutečně nezapomenutelný zážitek.

Jak prožíváte chvíle bezprostředně po koncertu?

Potřebuju stále přijímat energii. Neodložím prostě cello a neřeknu si: Tak a práce je hotová. Samozřejmě, že po výkonu člověk musí také relaxovat. Já maluju nebo čtu.

Po jakých knihách saháte?

Asi na prvním místě je u mne Gabriel García Márquez. Čtu jej opravdu hodně. Byl mi také doporučený Milan Kundera. Ani s tímto jménem jsem neudělala chybu. Často hledám také ve francouzské literatuře a louskám klidně Molièra.

Jak často dnes cvičíte?

Snažím se hrát denně. Ale závisí to na tom, jestli jste také v pohodě a ve formě. To potom máte už jaksi nacvičeno. Někdy se zaseknete a nemůžete z místa, jindy s hudbou nemáte žádný problém.

Vystoupila jste v nejprestižnějších sálech světa – v newyorské Carnegie Hall, salcburském Mozarteu, Teatro Colón v Buenos Aires, japonské Suntory Hall, chicagské Orchestra Hall, sále Bernské filharmonie, Moskevské konzervatoře, vídeňském Konzerthausu a sále Verbierského festivalu. Kde to bylo nejúžasnější?

Asi největší odpovědnost jsem cítila při vystupování v Salcburku. Když si vás lidé vychutnají právě v Mozarteu, znamená to, že jste dobří – je tady velmi kritické a vzdělané publikum. Suntory Hall není jen nádherný prostor co do architektury a kvality zvuku. Japonští posluchači jsou velmi nadšení a někdy to hraničí až jakoby s bláznivostí, se kterou po celý koncert jdou s vámi. A Moskevská konzervatoř je opravdu velmi vysoká třída. Každý chce hrát tady nebo v petrohradském Sloupovém sále, což jsou opravdu prvotřídní štace.

Vstupovala jste do nového roku s nějakým hudebním nebo osobním přáním?

Chtěla bych míň kouřit. Nebo raději přestat úplně. A klidně bych si přála vrátit se do Brna. Chtěla bych být taky svobodnější ve své mysli. Prostě brát věci, jaké jsou.

Luboš Mareček

Co se událo ve filharmonii

Filharmonie se svým šéfdirigentem na Novoročním koncertě

Novoroční koncert je patrně nejstarší filharmonickou tradicí – už v roce 1956, ještě než se sešli ke slavnostní zahajovací schůzi nové filharmonie, hráli členové obou slučovaných orchestrů společně první ze svých dosavadních pětapadesáti Novoročních koncertů. Ten letošní si vyhradil nový šéfdirigent Aleksandar Marković k vlastní prezentaci hudebního prostředí Vídně, v němž umělecky vyrostl – a pozval si k tomu vídeňskou koloraturní pěvkyni Heidi Elisabeth Meierovou. Odpolední vystoupení se zkráceným pořadem proběhlo bez pauzy, ale obvyklý přípitek nahradila jeho účastníkům číše na *přivítanou*. Mezi hosty večerního *gala* uvedeného brněnským

Koncertní mistr Wallinger, pěvkyně Meierová a šéfdirigent Marković

primátorem Onderkou byla vedle impozantní řady brněnských osobností také britská velvyslankyně J. E. Sian McLeod.

Tradici, byť o hodně kratší, má už také **Tříkrálový koncert v Českých Budějovicích**. Jeho letošní pořad nastudoval Leoš Svárovský. Bezproblémový průběh jednodenního zájezdu (se Svárovským se problémy nevyskytují) však málem zhatilo počasí: dvě hodiny po odjezdu se filharmonikové hlásili z kolony na dálnici u Devíti křížů...

Moravský komorní orchestr na lednovém koncertě

Nově zavedený koncertní cyklus *Jeunesses musicales* pokračoval ve dnech 7. a 8. ledna vystoupeními **Moravského komorního orchestru**. Při pohledu na soubor mladých hráčů-konzervatoristů, sebejistě zvládajících technická i výrazová úskalí Schubertova nejnáročnějšího kvartetu, si málokdo připomene jeho historický vztah k filharmonii. Z Moravského komorního orchestru vzešel (1951) Symfonický orchestr kraje Brněnského, jenž se o pět let později stal mladší z obou základních složek nově zřízené brněnské filharmonie; jeho zakladatel Zbyněk Mrkos byl později filharmonickým dirigentem, filharmonii prošli také jeho další umělečtí vedoucí Alois

Veselý a Rudolf Šťastný, jehož žák a nástupce Richard Kružík je rovněž filharmonickým houslistou. Hlavně však počet filharmoniků, současných, na odpočinku i zvěčněných, kteří získali první zkušenosti ansámblové hry právě v Moravském komorním orchestru, už mnohokrát převyšuje počet jeho dnešních hráčů.

Symfonie „Věk úzkosti“ ve Wannick Gallery

Koncerty ve Wannick Gallery probíhají už třetí sezonu, ale dosud neztratily svůj experimentální ráz. Aby vyhověla stížnostem posluchačů z poslední třetiny původního uspořádání auditoria na přílišnou vzdálenost pódia a s ní související rozptýlenou akustiku, přikročila filharmonie na koncertě 21. ledna k pokusu o radikálně odlišné uspořádání sálu, přesněji impozantního prostoru někdejší tovární haly. Nedbajíc jejího optického rozdělení podélným dopravním mostem umístila orchestr na pódium zády ke středě delší stěny proti prosklenému vchodu; vějířovitě se rozšiřující řady sedadel byly dlouhé, ale i z těch posledních bylo orchestr lépe vidět (také na přistavených velkoplošných obrazovkách snímajících detaily) a zejména skvěle slyšet.

Obě symfonie v pořadu, novinka *Minulé století* (*The Last Century*) Zdenka Merty i *Věk úzkosti* Leonarda Bernsteina, spolu obsahově souvisely a jejich hudba skvěle odpovídala strohému *technickému* prostředí *Vaňkovky*. Vedle Caspara Richtra, který s filharmonii spolupracuje už celá desetiletí jako znalec a propagátor Bernsteinovy hudby, se o pronikavý úspěch večera zasloužil skvělý výkon mladého pianisty Ladislava Doležela.

Svůj **první zahraniční zájezd v novém roce** uskutečnila filharmonie 31. ledna. Cílem byla Vídeň, přesněji koncertní sál Musikvereinu. V něm už filharmonie hrála častěji, nikdy však ještě k takové příležitosti, jakou je čínský Nový rok. Na koncertě objednaném čínskou vládou provedla s dirigentem Jin Zhouem (v českém přepisu Jin-Šu) pořad ***Ze země Hedvábné stezky***

z čínské lidové hudby upravené pro symfonický orchestr se dvěma sbory a sólisty; zazněly tituly jako *Východ je rudý* nebo *Plavcova píseň na Žluté řece*. S brněnským sborem Gaudeamus a s padesátičlenným čínským dětským sborem zpívalo patnáct sólistů, z nich devět čínských specialistů na čínskou lidovou hudbu.

Loučení s Jiřím Květonem (vlevo, čelem k orchestru)

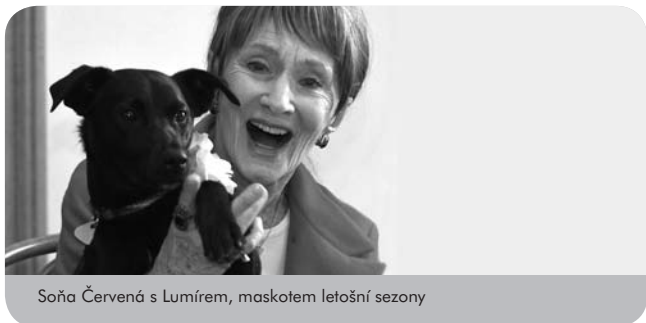
Rozloučení s filharmonii, přesněji s činnou službou ve skupině druhých houslí, mají za sebou kolegové **Jiří Květon** a **Bohumil Menšík**: první na Novoročním koncertě, druhý na večeru Koncertního abonmá 29. ledna.

Hrát druhé housle neznamená podle známého úsloví nic moc, ale každý zkušenější dirigent vám řekne, že orchestr disponující vynikajícími hráči na *slyšitelných* místech dostane do skutečně špičkové úrovně nakonec právě kvalita přesně hraných *středních hlasů*, mají-li navíc jejich protagonisté smysl pro souhru a řadu dalších vlastností. Oba odcházející kolegové je mají a filharmonie jim je proto za jejich celoživotní práci vděčná; vzhledem k jejich současné umělecké formě však stejně jejich spolupráce s filharmonii nekončí. Pan Menšík má navíc k filharmonii vztahy takřka rodové: tatínek-kontrabasista byl jejím zakládajícím členem a zeť je jejím současným ředitelem...

Co se děje ve filharmonii

Vycházejíce vstříc četným připomínkám a návrhům upravili jsme nově **prodejnou dobu ve filharmonickém předprodeji na Besední ulici**. Od 1. února je otevřen **v pondělí a ve středu od 9:00 do 14:00 hodin, v úterý, čtvrtek a pátek odpoledne od 13:00 do 18:00 hodin**.

Jen dva dny poté, co vyjde toto číslo, to jest v sobotu 13. února, se v Besedním domě uskuteční už **15. reprezentační ples Filharmonie Brno**, takže pokud nemáte ještě vstupenky, rače honem do zmíněného předprodeje – v pátek má otevřeno do šesté večer. Ples, pořádaný ZO Unie orchestrálních hudebníků ve spolupráci s vedením Filharmonie Brno, zahájí slavnostně v 19:00 hodin tradiční vystoupení filharmonie pod taktovkou Jakuba Kleckera; kromě ní budou k poslechu i tanci hrát Jazz Archív, Breeze Band a Cimbal Classic.

Soňa Červená s Lumírem, maskotem letošní sezony

Pro druhý pořad mahlerovského Symfonického abonmá studuje filharmonie s Jakubem Hrůšou Mahlerovu **Pátou symfonii**. Nádherná skladba není filharmonii cizí, za řízení mahlerovského specialisty Caspara Richtra ji hrála také na Pražském jaru 1992; její složitá, mnohvrstevná hudba však dovoluje rozmanitý výklad (Mahlerův přítel dirigent Bruno Walter mluví o *Písni radosti*, třebaže půlhodinová vstupní část je prakticky smutečním pochodem) a Hrůšova osobnost slibuje nový a hluboký zážitek. Z dobových literárních textů má paní Soňa Červená připravenou ironicky úsměvnou povídku Thomase Manna *Zázračné dítě* – a vlastní hudební vstup s přízračným signálem trubky uvede básní *Kde znějí krásné trubky* o návštěvě mrtvého milence (pochází ze sbírky *Chlapcův kouzelný roh* a Mahler ji také zhudebnil).

Důležité upozornění: páteční posluchači (řady B) mají svůj koncert výjimečně zařazen na středu 17. února.

Přijďte se podívat, co nám vyrůstá u klavíru. Ve svých dosavadních šestnácti ročnících dosáhla brněnská mezinárodní soutěž pro mladé klavíristy do 11 let **Amadeus** skutečně mezinárodního ohlasu a vyslala do hudebního světa už málem nepřehlednou řadu prvořadých talentů. Soutěžní vystoupení letošního 17. ročníku proběhnou 18. a 19. února, slavnostní vyhlášení

výsledků a koncert vítězů v sobotu 20. února v 15:00 hodin. Soutěžní vystoupení i koncert v Besedním domě jsou veřejnosti přístupné.

Beseda o posledním zájezdu filharmonie do Japonska, kterou jsme zmínili minule, dostala konečně pevné datum: je jím **pondělí 22. února**, začátek v **18:00 hodin**. Jde o třetí besedu Spolku přátel hudby a Klubu přátel Filharmonie Brno, ale vzhledem k tomu, že je určena **pro všechny předplatitele filharmonických cyklů** a jimi přivedené hosty, proběhne v koncertním sále Besedního domu. Besedovat budou ředitel David Mareček, generální manažer Robert Hanč, koncertní mistr Pavel Wallinger, první klarinetista Emil Drápela a řada dalších účastníků; houslista (a profesionálně osvědčený kameraman) Leoš Zavadilík natočil, sestříhal a ozvučil film, který bude promítnut spolu s výběrem nejlepších z četných fotografií dalších hráčů; v nich se zrcadlí nejen jejich okouzlení malebnou zemí, ale také jejich osobní záliby.

Co se bude dít ve filharmonii

Letošní exkluzivní cyklus Mahlerových symfonií (Symfonické abonmá) bude pokračovat 18. a 19. března dvojím provedením „*Tragické*“ šesté pod taktovkou šéfdirigenta Aleksandra Markoviče. Koncert bude vysílán stanicí Vltava přímo a jejím prostřednictvím do mezinárodní sítě EBU (Evropské rozhlasové unie).

Po zmíněném prvním **zahraničním zájezdu** v tomto roce čeká filharmonii do konce sezony ještě **osm dalších**: ve druhém březnovém týdnu pojede s šéfem Markovičem a s Verdiho *Rekviem* na tři koncerty do Maďarska (Szombathely, Budapešť, Stoliční Bělehrad), o měsíc později – rovněž s Markovičem – do Rakouska (Salcburk a Villach), 9. května provede v rakouském Badenu s dirigentem Pfaffelmeyerem Mahlerovu *Čtyřku*, 11. června na festivalu Evropské týdny v Pasově náročný komorně obsazený pořad (Ligeti, Berlioz, Stravinskij, Strauss) s dirigentkou Konstancí Gourzi, 10. července (zatím to vychází vždycky skoro přesně po měsíci!) Brucknerovu *Čtyřku* s dirigentem Vladarem, kterého známe v Brně jako klavírního virtuosa, koncem srpna tři koncerty na festivalu ve švýcarském Murtenu – jednak s jeho uměleckým ředitelem Kasparem Zehnderem a jednak se svým šéfdirigentem, jeden s Kantilénou (!)

a dirigentem Khadem-Missaghem na festivalu Allegro vivo v rakouském Hornu, a poslední 27. srpna na festivalu Rheingau v Wiesbadenu s Leošem Svárovským.

Ve foyeru Besedního domu budou ve dnech od 6. dubna do 7. května vystaveny **perokresby Dagmar Ubrové a olejomalby Lucie Ubrové**. Dagmar Ubrová (1970) se výtvarnou činností zabývá od dětství, prezentující se převážně perokresbou příležitostně kombinovanou s akvarelem; vystavovala několikrát v Brně, v Praze a v Mušově. Na stejných místech vystavovala Lucie Ubrová (1992), která studuje obor Vědecká kresba na Střední škole umění a designu v Brně; nejraději pracuje štětcem nebo špachtlí.

Vernisáž proběhne 6. dubna v 18:00 hodin: úvodní slovo přednesou David Mareček a Vladimír Smékal, šansony a blues trio „uBer!“ (Dagmar Ubrová, Ondřej Kramoliš, Petr Hloušek).

Minulé číslo tohoto bulletinu přineslo poslední Ohlédnutí za půlstoletou činností filharmonie. Kniha-sborník **Státní filharmonie Brno 1956–2006**, která byla k padesátému výročí filharmonie vydána a která obsahuje vedle historické studie, medailonů významných osobností a řady podrobných faktografických soupisů také atraktivní fotografický materiál, je dosud k dostání ve filharmonickém předprodeji.

Vydala **Filharmonie Brno, příspěvková organizace**
Náklad **2 000 výtisků**
Rozhovor **Luboš Mareček**
Texty **Jiří Beneš**
Foto **Anna Pecková, Otto Ballon Mierny, Petr Pilát**
a **archív Filharmonie Brno**
Redakce **Jana Baláčová**
Grafická koncepce **Side2**
Sazba a produkce **Petr Tejkal Design**
Redakční uzávěrka **31. ledna 2010**

Statutární město Brno finančně podporuje
Filharmonii Brno, příspěvkovou organizaci

B | R | N | O